

המשׁיבים

שע"י קו ההלכה הספרדי

הלכה למעשה

שו"ת עם הרה"ג רבי ירון אשכנזי שליט"א
ראש קו ההלכה הספרדי

מה מוגדר מקום סכנה

ש א ל ה :

לקראת בין הזמנים אנחנו רוצים לסגור

מקום לנפוש בו עם המשפחה, האם מותר ליסוע לצפון או שיש חשש סכנה עקב האיום של ארגוני הטרור, והאם זה מוגדר כמקום סכנה שאסור להיכנס לשם?

הסכנה, וכך אמנם סברו חכמים בענין ג' הנשים המשמשות כדרכן.

וכעין זה נקט מרן הבן איש חי (שנה שניה פרשת פנחס) וז"ל: חמירא סכנתא טפי מאיסורא, שיש לחוש לספק סכנה טפי מספק איסור, וכל אדם חייב לשמור עצמו ובני ביתו מכל ספק סכנה ונדקי הגוף, הן אמת תמצא כמה דברים שומר פתאים הי' - אל יסמוך אדם על הנס דאם עושים לו נס מנכין מזכויותיו, והאדם ישתדל לעשות שמירה כל מה שבידו לעשות וה' יתברך לא ימנע טוב.

וכ"כ הגר"א וסרמן בקובץ שיעורים (כתובות אות קל"ו) "דאין האדם חייב להימנע ממנהג דרך ארץ, וממילא הוי כאילו אין בידו לשמור את עצמו, ואז נשמר מן השמים. אבל היכא שבידו להיזהר אינו בכלל פתאים, ואם לא ישמור את עצמו הוא מתחייב בנפשו, ולא יחא משומר מן השמים". ומבואר בדבריו, כי דין 'שומר פתאים הי' נאמר דווקא בדבר הרגיל והנהוג בעולם, שבו אין חיוב להימנע ממנהג דרך ארץ.

ונמצא למסקנה - דברים שנוכל להגדירם "מנהג העולם" ו"דרך ארץ", אין איסור לעשותם, ואין בזה סכנה שאסור ליטול.

והגדרת המקום כמקום סכנה נקבע על פי דעת בני אדם שחושבים כי מסוכן שם, וכפי שנקט להלכה הגרש"ז אויערבך [שו"ת מנחת שלמה (חלק ב' סימן ל"ז)] "דכל שדרך בני אדם לברוח מזה כבורח פני הסכנה, הרי זה חשיב כספק פיקוח נפש". והיינו שהדבר תלוי בדעת בני אדם "דכל דבר שהעולם נוהגים לעשותו כן ולא לחוש, מותר לאדם לסמוך על 'שומר פתאים הי'', כי מה שקצרה יד האדם לדעת להיזהר ממנו, הקב"ה שומר עליו. ממילא דבר שהעולם חוששים לו משום סכנה, הרי הוא בגדר סכנה" וכ"כ בשש"כ בשם הגרש"ז (פרק ל"ב אות א' בהערה). ומכאן המסקנה המחודשת היוצאת לנו המבואר לעיל, כי ההיתר ללכת במקום מסוכן, נקבע לפי דעת בני אדם. כאשר בדעת בני אדם מקום אינו נחשב כמסוכן, מותר ללכת שם, אך אם בני אדם מחשיבים מקום פלוני כמקום מסוכן, באמת אסור להימצא בו.

שידוכים כהלכה

הרב אליהו חייאב שליט"א
מו"ץ ומפקח רוחני שלוחת דיגיטל ונפש

איך עושים את זה?

שלום לכבוד הרב,

אני בחור ישיבה המתקרב לגיל עשרים ואחת. הוריי כבר רמזו שעל"י להתחיל לחשוב ברצינות על שידוכים, וזוהי גם האווירה השוררת בין חבריי בישיבה. הדיבורים על כך מכניסים אותי קצת ללחץ. אני מרגיש את עצמי לא ממש מוכן לקראת הבאות, כבן בכור אין לי אחים גדולים שבעקבותיהם אוכל להלך, ולא היה בבית שיח בעניין הזה.

אני תוהה מהי ההשתדלות הנכונה בעניין הזה, איך אדע מה מתאים לי ומהו הדבר הנכון?

אחת השאלות המנקרת במוחי היא עד כמה חובת ההשתדלות שלנו בשידוכים?

ידוע המדרש (בראשית רבה סח, ד) על אותה מטרונה ששאלה את רבי יוסי בר חלפתא, בכמה ימים ברא הקב"ה את עולמו. כשארר לה, לששת ימים, שאלה מה הוא עושה מאותה שעה ועד עכשיו. אמר לה: יושב ומזווג זיווגים. מכאן משמע, אם אני מבין נכון, שהקב"ה עושה כל הזמן שידוכים, ואם מטופל היטב למה נשאר לנו לעשות?

זאת ועוד, הרי חז"ל אמרו שהזיווג שלנו מוכן

כל מקום שרוב הציבור הולך לשם ואינם חוששים מותר ללכת למקום זה לנפש ואין לחשוש שמא תגיע הסכנה ועל זה נאמר "שומר פתאים הי'", רק מקומות שדרך בני אדם להתרחק משם מחמת הסכנה כמו בצפון הרחוק קריית שמונה ומעלה שרוב הציבור נמנעים מללכת לשם מחמת הסכנה, נחשבים למקום סכנה שאסור ללכת.

מקור הדין: איתא בשבת (לב). "ר' ינאי לטעמיה דאמר לעולם אל יעמוד אדם במקום סכנה לומר שעושיין לו נס שמא אין עושיין לו נס, ואם עושיין לו נס מנכין לו מזכויותיו" ובגמ' תענית (כ): מובא כמה מעשים שרב ושמואל לא סמכו על הנס ולכן לא עברו תחת הגשר הרעוע.

ועוד אמרו במסכת קידושין (לט): שאף על פי ששלוחי מצוה אינם נזוקים, אולם במקום שהסכנה ברורה [נקביע הזיקא] אין סומכין על הנס. ובשל כך אסור לעלות על סולם רעוע בשביל לקיים מצות שילוח הקן, ולמדו זאת מהכתוב (שמואל א טז, ב) "ויאמר שמואל איך אלך ושמע שאול והרגני", שאף על פי שהלך שמואל למשוך את דוד המלך בשליחותו של הקב"ה, היות והיתה זו שליחות שסיכנה את חייו בסכנה ברורה, לא רצה לסמוך על הנס.

וכן בירושלמי יומא (פ"א הי"ד) למדו מהפסוק "לא תנסו את ה' אלקיכם", שאין סומכין על הנס". ומטעם זה, לא היו מניחים לכהן הגדול לאכול בערב יום הכפורים דברים המביאים לידי טומאת קרי, ואף על פי שאחד מעשרה נסים שהיו במקדש היה שלא אירע קרי לכהן גדול ביום הכפורים, כי לא סמכו על הנס. וכעין זה איתא בשקלים (פ"ו ה"ג) דעשו שולחנות שיש בבית המקדש ולא של כסף שמרתיה את הלחם משום שאין סומכין על הנס.

ובמסכת פסחים (סד): דלרבא היו נוטלים את הדלתות העזרה בקרבן פסח משום שאין סומכין על הנס. וכ"פ הרמב"ם (הלכות קרבן פסח פ"א הי"א) כרבא, ש"אין סומכין על הנס".

אמנם במקום שנוהג כמנהגו של עולם ודשו בו רבים מותר ללכת ואין מנכין לו מזכויותיו ויש לזה ראייה מכמה מקומות בש"ס, שבמקרה שנוהג כמנהגו של עולם יש עליו שמירה מדין: "שומר פתאים הי'": וכן מצינו לגבי ג' סוגי נשים שיש סכנה אם יכנסו להריון, ואעפ"כ לדעת חכמים הן משמשות כדרכן (יבמות יב:). וכן הא דהתירו (ע"ז ל:): לאכול ענבים ותאנים שהיו מגולים בלילה משום שומר פתאים הי', וכן לגבי ברית מילה איננו נוהרים שמא תנשוב רוח צפונית על אף שבגמ' יבמות (עב). איתא שעם ישראל חששו מכך ביציאת מצרים משום שכך המנהג נחשב לגדר שומר פתאים הי'.

ויסוד זה איתא בשו"ת שם אריה (סימן כ"ז), שכל דבר שהוא מנהגו של עולם, ודשו בו רבים והוא דרך הכרח, אין לחוש לספק סכנה, וסומכים על רחמי שמים. והוא מביא ראייה נפלאה לדבריו מההלכה שיוירדי הים והולכי המדבריות צריכים לברך הגומל בעלותם מהים ובחזרתם מהמדבר, היות וניצלו מהסכנה האורבת במקומות אלו. ולכאורה יש לתמוה, אם יש סכנה במים ובמדבר, המצריכה ברכת הגומל, מהו ההיתר להסתכן וללכת במקומות אלו "אלא ודאי בדבריהם כאלו אשר הם לצורך העולם אין איסור כלל". והוא מוסיף שהוא הדין הלידה היא סכנה - ואף על פי כן מותר, ואף חייבים לנהוג כדרך העולם ולשמע, למרות

להקדשת העלון

לרפואה, הצלחה, ע"נ להערות ולתרומות
*3030 שלוחה *
6093636@gmail.com

לקבלת העלון במייל שלח 'עלון' למייל

רגש לנפש

יעוץ ותמיכה רגשית בכל תחומי החיים
התמודדיות באתגרי החיים
מענה לגברים ונשים בנפרד << שלוחה 2

לנו מראש, וכבר ארבעים יום קודם יצירת הוולד יוצאת בת קול ואומרת בת פלוני לפלוני (סוטה ב ע"א) - אם כן, מה מוטל עלינו לעשות? מהו התפקיד שלנו בעולם השידוכים, אם השידוך כבר נקבע עוד בטרם הולדתי, וכל מה שנקבע יגיע בזמנו?

אשמח מאד לשמוע מן הרב תובנות חשובות בעניין והכוונה מעשית לקראת תקופה מכריעה כל כך בחיי.

תשובה: שלום וברכה!

ראשית אציין כי אני מעריך ביותר את הנכונות שלך ואת הרצון לקבל הדרכה נכונה לתקופת שידוכים. שאלתך מעידה על רצינות וברורות, מתוך הבנה שעל הפרק מונח עניין חשוב ומכריע לעתידך, וחשוב לבוא אליו בצורה נכונה ועם כלים מותאמים לצורך בניית בית של תורה ויראת שמים.

ההדרכה החשובה ביותר לעניין השידוכים נמצאת בפרשת חיי שרה, כאשר אליעזר נשלח למצוא אישה ליצחק. אליעזר נוקט בשתי פעולות. הראשונה - התפלל להקב"ה שיעזור לו בחיפושיו למציאת הזיווג הראוי ליצחק "ה' אלוקי אדוני אברהם הקרה נא לפני היום", והשניה - "והיה הנערה אשר אומר אליה", כלומר: ביקש סימן מהקב"ה כדי ללמוד ממנו על המידות של רבקה. אנו לומדים מכאן שעל אף שהקב"ה יושב ומזווג זיווגים, כפי שכבר אמרת, מוטל עלינו לעשות את ההשתדלות למציאת הזיווג מצידנו. מהי השתדלות זו? קודם כל תפילה, ובמקביל מעשים שיסייעו לנו למצוא את הזיווג המתאים לנו מבחינה רוחנית וגשמית.

הכניסה לעולם השידוכים מהווה כניסה לעולם חדש עבור כל אחד. זהו עולם בלתי מוכר של התמודדות עם התלבטויות עמוקות וכן החלטות קשות, שעתידות לקבוע את עתידם של בני הזוג למשך עשרות שנים.

צדקת בדברך שאמנם חשוב להיכנס לתוך העולם הזה מוכנים.

הצעד הראשון הוא להתגבש בתוך תוכנו ולהגדיר את המטרה שלנו. השאלה הראשונה שצריך כל בן או בת שהגיעו לתקופה זו לשאול את עצמו היא: מדוע ולצורך איזו מטרה אתה (או את) חושבים להתחתן? מהי בעיניכם מטרת הנישואין?

מדוע חשוב כל כך לדעת מהי המטרה? כשאנו יודעים כמה מרוממת ונעלית היא המטרה, אנו ניגשים אל כל העניין באופן שונה לחלוטין. כל הבחירות משתנות בהתאם למטרה!

הגאון רבי אייזיק שר זצ"ל מסר בישיבת סלבודקא 'ועדי' לבחורים מאורסים שעמדו לפני נישואיהם. באחד הימים נקש על הדלת בחור משיבה אחרת, וביקש להצטרף לשיעורים.

פנה אליו רבי אייזיק בשאלה: למה אתה רוצה להתחתן?

הבחור הופתע מן השאלה. לרגע עמד נבוך ולא ידע מה להשיב, אולם הרב לא הרפה ממנו וחזר על שאלתו. לבסוף ענה הבחור: מה פירוש 'למה?' - כולם מתחתנים!...

בשיחה שמסר רבי אייזיק לאחר מכן הוא חידד נקודה עמוקה ויסודית: בכל מעשה שיהודי עושה בחייו הוא צריך להבין, מדוע הוא עושה אותו? מהי המטרה שאליה הוא חותר? אחרת כל מעשי האדם נהיים כמצוות אנשים מלומדה.

כשהמטרה לא מספיק ברורה ומתחתנים

רק כי 'כולם מתחתנים' אנו עלולים חלילה

לפספס ולהחמיץ את מהות רצון ה' בכל

קשר הנישואין בין איש לאישה.

אתה ודאי שואל כעת את עצמך

- מהי, אפוא, המטרה? לאן

עליי לכוון את עצמי? על

כך ועוד, בפרקים

הבאים.

שלום בניך

יעוץ להורים

עם נוער מתמודד

שלוחה 2

דיון משפחתי - משלוחת הדיינים של קו ההלכה (שלוחה 1 < 3)

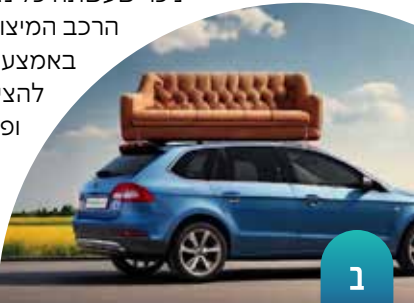

הרב יונתן שושון שליט"א, אב"ד משפט כהלכה

הספה המעופפת

חיים יצא את בית הכנסת מתפילת ערבית ולעיניו הנהמות נקרתה מודעה נדירה, 'ספת עור 3 מטר בצבע שמנת למסירה במצב חדש'... ממש מלאכים מהשמים... הלא כזו ספה בדיוק אשתו כ"כ רוצה... לאחר שיחת טלפון קצרה אכן התברר לחיים שאינו מדמיין, משפחה אמידה משכונת רמות בירושלים ביקשה למסור ספה חדשה כמעט לגמרי למשפחת אברך... מיד הגיע חיים עם רכבו הישן והעמיס על הגג את המתנה יקרת הערך. חיים לא היה ממוחה גדול בקשירת רהיטים על גגות הרכבים, והסתמך על קשירה קלה והידוק סביר של ספת העור לגג רכבו בהסתמך על זה שהספה כבדה ולא תזוז בניסעתו הקצרה. לאחר כמה דקות של נסיעה מאושרת מבחין חיים לתדמחתו שהספה איננה... 'איפה הספה' זעק בבהלה, חיים עצר את רכבו בצד, ושב על עקבותיו בריצה בהולה. 'אשר יגורתי בא ל' מלמל חיים לעצמו כשהוא רואה ממרחק את הספה במרכז הכביש וקבוצה גדולה מתגודדת סביבה. מה קורה, שאל חיים המתנשף, הספה שלך? שאלוהו הסובבים, כן, משהו קרה? לא, השיבו הסובבים בנינויות גדושה, רק נזק קטן של כמה עשרות אלפי שקלים... נזק? תמה חיים, הלא הספה במרכז הכביש ולא ניכר שעשתה כל נזק, נכון, השיבו הסובבים, אלא שנהג הרכב המיצובישי המעור אשר לפניך ראה לפתע באמצע נסיעתו ספה נחה על הכביש, ובכדי להציל את עצמו הטה את רכבו לצד ופגע קשות ברכב טיוטה יקר ערך שעמד לימינו ואתה אשם בכל זה.

עשעה, שהרי סוף סוף הזיקו כדי להציל את עצמו, אלא שטוען כנגדו בעל המיצובישי שאינו חייב ונימוקו עימו. א. שאמנם הזיק אך הדבר היה באונס, וכי אדם הנהוג ברכבו צריך להעלות בדעתו שתהיה ספה מונחת במרכזו של הכביש? ב. שהנזק נגרם בסופו של הדבר ע"י בעל הספה שנסע עם הספה לא קשורה כראוי, ולכן אם בעל הטיטה רוצה לקבל את טביעתו, צריך הוא לפנות לבעל הספה. ומנגד כ"ז טוען בעל הספה, שהרי הספה המונחת ברה"ר מוגדרת בהלכה 'כבור', ועל הזק בור כבר דרשו חכמים 'חומר ולא כלים' היינו בור פטור בהזק כלים וחייב רק בהזק בעה"ח או אדם.

דונו עם המשפחה וחברים מי לדעתכם חייב לשלם? רק בעל המיצובישי, רק בעל הספה, או שניהם חייבים בתשלום או שניהם פטורים מהתשלום?

תשובה: בעל הספה פטור מלשלם את הנזק מכמה טעמים. א. צודק בעל הספה שהגדרת הספה בהלכה היא 'בור' ובור פטור על חפצים שהזיק אפי' אם פשע, (ואפי' בדיני שמים פטור). ב. המקרה הנזכר מוגדר בהלכה 'כגרמי' היינו לא נזק בידיים אלא רק גרמא, וגרמי בבהמתו פטור מלשלם. ג. היות ולפי חוקי התעבורה צריך להיות מוכן לעצירה בכל עת, א"כ האשמה היא של בעל המיצובישי ולא בעל הספה. אמנם בעל המיצובישי יהיה חייב לשלם לבעל הטיטה אפי' שהוא אנוס שהרי הוא בא להציל את עצמו בממון חבירו ובאופן זה חייב לשלם ע"פ ההלכה. זאת ועוד שהיה מוטל עליו חובת הזהירות לעצור גם בלימת חירום. ומכל מקום ראוי לבעל הספה לתת גם חלק מהתשלום לפנים משורת הדין.

שבת גיהנום או נבילות וטרפות...

יום שישי
הזדרזות
ברכות
העיר.

בעלי חנויות אוכל מיהרו לשרת את אחרוני הקונים, אוטובוסים אספו נוסעים עמוסי שקיות מתחנות מלאות אדם. עוברים ושבים בבגדי יום חול התבוננו בכבוד במשפחות עטויות בבגדי שבת שיצאו להתארח בלוויית מזוודותיהן, והביאו אל תוך הקלחת את הדר השבת המתקרבת.

לא מעט מן התכונה וההמולה חדרו פנימה אל תוך ביתו של הרב המשיב בקו ההלכה, לא בעד הדלת או החלונות הממורקים למשעי, אלא דרך קו הטלפון. בזו אחר זו הגיעו שאלות הלכתיות אופייניות ליום שישי. היה עליו להתרכז בפרטים, לתת מענה מדויק, ולפנות את הקו לבא בתור.

שיחת הטלפון שהגיעה בשעה אחת וחמישים הייתה מוזרה ושונה מכולן כבר בתחילתה.

מעבר לקו לחששה אישה משפט ארוך ולא ברור בעליל.

"איני מצליח לשמוע אותך", הוא כיווץ את מצחו בניסיון להתרכז, "אין לך קליטה טובה", המשיך כששוב נשמע צרור הברות בלתי ברור, "אולי תוכלי להתקשר מטלפון אחר?"

"עכשיו יותר טוב?" היא הגבירה מעט את קולה.

זו לא קליטה גרועה, אפוא, אלא קול מהוסה. מתביישת? נבוכה אולי? צר לו, אך כך אי אפשר לענות לה. הלא עליו לוודא שהוא שומע היטב את כל הפרטים כדי לתת לה מענה הלכתי מדויק. "סליחה, אפשר לדבר קצת יותר בקול?"

"אני לא יכולה", היא נשמעה קצת... נואשת אולי?

מבלי משים הצטייר קמט לרוחב מצחו. מה יכול למנוע מאישה לדבר בקול?

"תשתדלי לחתוך את המילים ככל האפשר", הוא אומר לה, "אני אתאמץ לשמוע. מה בעצם השאלה שלך?"

"בעלי... הוא..."

הרב רוכן קדימה. מרוכז.

היא מתנשפת, וסוף סוף מוצאת את

מתגייסים עבור נשמות הנפטרים

לבקשת רבים, ועקב המצב יערך תיקון נפטרים

שתיקן המקובל ר' יהודה פתאיה זיע"א בערב ר"ח אלול ע"י קו ההלכה הספרדי

המילים. "הוא הביא הביתה שני עופות טריים בלי... בלי שום חותמת כשרות".

היא משחררת נשימה עמוקה, ובסופה חונקת אנחה. הוא לא מבין כלום.

"בעלך דתי? אתם שומרים כשרות?"

"הוא לא דתי בכלל, אבל כן, אנחנו משתדלים לשמור. בעיקר בגלל הילדים. יש לנו שני בנים בן פורת יוסף, שאלוקים ישמור אותם. דתיים חזקים. לא סתם דתיים, אולטרא. אברכים שחור-לבן. הרב, אתה לא תאמין. הם יום שלם בישיבה".

"מה את אומרת? כל הכבוד לכם! ואת מבשלת כשר בשבילם?"

"כן, בטח. אני קונה רק בד"ץ כשהם באים הביתה". "כל הכבוד"

"וזהו, השבת הם באים. והעופות האלו..."

"מה איתם באמת?"

"זה בעלי שקנה אותם. הוא לא כל כך בקטע של הכשרות, הרב. הוא די עצבני על הבחורים השחורים שצמחו לו בין הרגליים, ו... עוף בד"ץ עולה פי שניים!" "פי שניים", הרב חוזר אחריה מהורהר, "אז הוא קנה עופות של הרבנות כדי שיהיה יותר זול".

"הלואי רבנות", פתאום נשבר קולה, "הרב, אתה לא הבנת אותי. הוא חזר הביתה עם שני עופות טריים ארוזים בתוך מגש. אין לנו שום אטליז ליד הבית שפתוח בכאלו שעות. המקום היחיד שבו יכול היה לקנות עופות טריים הוא בכפר לידינו".

"איזה כפר?" הוא לא מכיר את השם בעל ההברה הגרונית שמסתלסל מגרונה.

"כפר ערבי לידינו".

"הוא קנה עופות אצל הערבים?" הוא משתומם. אפשרות כזו לא עלתה על דעתו. "את בטוחה?"

"אני לא בטוחה בכלום", היא נשמעת אומללה, "ניסיתי לשאול אותו על זה, והוא התחיל לצעוק עליי. הרב..." רבע יבבה פורצת מגרונה, והיא בולעת אותה בכוח, ושותקת.

הוא מציץ אל שעון היד שלו. שתיים ושתי דקות.

"אז אלו העופות שיש לך כעת בבית, כן? ואת רוצה לשאול אם מותר לבשל אותם כדי שיהיו עופות לשבת? אז..."

"כבר בישלתי, הרב".

"בישלת??"

"כן, בישלתי. הוא צעק כאן שאפסיק לבלבל לו במוח. ושם הבנים רוצים כשר שיקנו את הקניות לשבת מהכסף שלהם. ושכל הכשרות הזו היא דבר מטופש. הוא השתולל ממש. פתאום התחיל לצרוח שאם אמשיך לעשות בעיות ולהרגיז אותו הוא... הוא..."

"אני שומע". די לו במה ששמע כדי להבין כי ההתמודדות שלה אינה פשוטה ולהתמלא ברחמים.

מעבר לקו שותקת גם היא ארוכות, ולבסוף לוחשת "אז בישלתי. הוא ממש הכריח אותי ולא הייתה לי ברירה. אז זהו. זה הבעל שלי, ואין לי מה לעשות. אבל הילדים... אני ממש לא רוצה לעשות להם את זה. הם כל כך טובים אלינו. אני מרגישה שזה ממש לא פיר... בתחילה חשבתי שאומר להם שלא יגעו בעופות, אבל אני לא בטוחה

שזה יעבוד. הוא מיד יקלוט שגיליתי להם. הוא יכריח אותם לאכול, או שתהיה לכולנו שבת גיהנום. הוא מסוגל ל..."

היא שותקת לו מה 'הוא' מסוגל, והרב אינו רואה צורך לשאול.

"הוא יצא רגע לדבר עם שכן", שוב הלחישות, "ניצלתי את הזמן כדי להתקשר לקו שלכם, אולי תוכלו לעזור לי".

"איפה את גרה?"

היא נוקבת בשם אחת הערים בצפון הארץ. הוא מציץ שוב אל השעון, שתיים ושש דקות. רבונו של עולם! איך אפשר לעזור לאישה בצפון כשהוא בירושלים, והשבת נכנסת בחמש, בעוד פחות משלוש שעות?! "תני לי את המספר שלך, אנסה לבדוק איך אפשר לעזור לך".

היא מכתובה את הספרות ומנתקת בחיפזון. בעלה חזר כנראה. לרגע אחד ארוך נושך הרב שפתיים, מהורהר, ובמשנהו מחייג במהירות לאחד מידידיו, המתגורר באזור הצפון, ומשמש גם הוא כרב בקו ההלכה. הוא חוזר על הסיפור בקצרה, ומבקש ממנו לנסות לברר מהו מקור העופות שנמכרים באטליז הסמוך למקום מגוריה של האישה. אולי בכל אופן ניתן לאכול אותם בדיעבד?

הידיד חוזר אחרי בירור קצר עם תשובה חד משמעית - מדובר בקצבייה בבעלות ערבית המוכרת נבלות וטרפות.

הם נושכים שפתיים משני צדי הקו. לא. אין דרך להכשיר את העופות וגם הכלים יצטרכו לעבור הגעלה, אולם מחשבותיהם אינן עוסקות בהם כעת, אלא נודדות לבית אחד בצפון הארץ, ולאישה שחיה ככל הנראה אינם קלים כל כך, וידיה קשורות לאחור, ואף על פי שדלה היא ואין ידה משגת, בכל זאת אכפת לה לעשות במעט יכולותיה את הטוב בעיני האלוקים. האמנם אין דרך לעזור לה?

אבל איך אפשר למשוך את החבל משני קצותיו: מחד, להישמר מטמטום נבלות וטרפות - ומאידך לשמור על שלימות בית בישראל??

"תן לי את הכתובת המדויקת שלה", אומר פתאום הרב מן הצפון, וחיוניות נמסכת לקולו "אנסה לעשות משהו".

בתוך דקה הוא לוקח את כרטיס האשראי שלו ומפתחות הרכב, ויוצא מן הבית בריצה בהולה. מספיק להגיע אל מסעדה בקרבת מקום המוכרת אוכל מבושל לשבת, רוכש מכספו שני מגשי עופות בכשרות מהודרת, וממהר אל הכתובת שמסרה האישה.

היא פותחת את הדלת, פוערת פה אל מול המגשים החמים, מדיפי הניחוחות, ומרוב דמעות אינה מצליחה אפילו לברך אותו או להודות. בעיקר אינה מצליחה להבין איך אפשר שמישיחת טלפון לפני ארבעים דקות לקו ההלכה נפל עליה כל הטוב הזה?

ובליל שבת, כאשר בעלה ושני בניה מחמיאים על העוף הטעים, היא תוהה אם אך דמיון הוא לטעום בתרנגולת זו טעם גן עדן ממש, ואם יש כזה דבר עוף בטעם לב, משום שטעם של לב ענק מורגש אצלה. לב ענק של שני רבנים, שתפקידם הרשמי הוא להביא את דבר ה' לאלו הרוצים בזאת ולפסוק הלכה, ובפועל... בפועל הם שומעים גם מה שלא נשאל בקול, וקוראים בין השורות מה שלא נכתב, ועושים כל אשר לאל ידם עבור הפונים אליהם.

(שלוחה 2 << 2)

רגש לנפש

שלוחת הנפש של קו ההלכה

יעץ אורח: הרב אהרון אמויאל שליט"א

מטפל רגישי לשאלות ופניות: a0527668486@gmail.com

עולם הכשרות - שאלות הכשרות מקו ההלכה (שלוחה 1 < 2)

רב אורח: הרב יהודה בורוכוב שליט"א, ר"כ 'בית יוסף' ומח"ס שו"ת שבת מלכתא

האם פירות קפואים נקיים מחרקים?

שאלה: שלום לרב, מצוי היום בשוק פירות קפואים כגון תותים שדה, אוכמניות, פטל וכדו', פירות שבדרך כלל לא הייתי רגיל לאכול היות וידוע ומפורסם שהם נגועים בכל מיני זוחלים, האם היות ומדובר בפירות קפואים אין לחשוש לנגיעות?

תשובה: שאלה יפה מאד! לא מעט אנו נתקלים באנשים שחושבים שפירות קפואים אין בהם חשש נגיעות, אך הדבר אינו מדויק, יש לשים לב שישנם פירות שמופיע עליהם בצד חותמת הכשרות הכיתוב 'לטחינה בלבד' כיתוב זה מעיד שהמוצר איננו נקי מחרקים, אך לדעת הגוף המפקח (מערכת הכשרות) מותר הפרי באכילה לאחר טחינה ע"פ היתר הלכתי שנדון בו עתה. האמנם נכון להשתמש בפירות אלו לכתחילה? היתר השימוש בפירות אלו לאחר הטחינה מתבסס על ההנחה שבמהלך הטחינה החרקים מאבדים את צורתם ואינם חשובים עוד 'כבריה' שאינה בטלה ברוב.

ברם, ההנחה הזו יוצרת לנו מספר נידונים הלכתיים.

א. אסור לטוחן פירות אלו לכתחילה כדי להתיר את החרקים המצויים שם היות והדבר נחשב לביטול איסור לכתחילה' וחכמים אסרו לגרום להביא את האיסור למצב שבו הוא יהיה מותר.

ב. זאת ועוד, שגם לרכוש שייק מסוג זה נאסר ע"י חכמים, כמבואר בשלחן ערוך (יורה דעה סימן קא סעיף ו), "אם נתכוין לכך [לרסק את החרקים], אסור למרסק, אם הוא שלו, וכן למי שנתרסק בשבילו". הווה אומר שגם אם המוכר בחנות טחן שייק זה עבורך הדבר אסור באכילה ושתייה.

השאלות של קו ההלכה

רב אורח: הרב שלום רפאלי שליט"א, ראש כולל מדרש ספרדי

סגריה אלקטרונית בתשעה באב

שאלה: אני מאד מתקשה לעבור את צום ט"ב, מאד יקל עלי אם אני יוכל לעשן סגריה אלקטרונית, האם הדבר מותר?

תשובה: שלום לשואל היקר! כידוע הגמרא בברכות (יד ע"א) הסתפקה אם מותר רק לטעום בתענית, והסיקה, טועם ואין בכך כלום. וכן מצינו שהמטעמת אינה צריכה ברכה. אמנם כתבו התוספות בשם ר"ח, שהטועם צריך לפלוט ואסור לו לבלוע. (כן פסקו הרמב"ם והרא"ש וכן דקדק הב"י (סימן רי) מדברי הרי"ף וכן פסק הריטב"א).

ולדינא כן העלה מרן השו"ע (סימן תקסז) השרוי בתענית יכול לטעום עד כדי רביעית ובלבד שיפלוט, וביום הכפורים וט' באב אסור. וכתב המגן אברהם שאפילו אם מתכוין להנאת עצמו מותר. ולפי זה יהיה מותר לעשן סגריה אלקטרונית בצום, היות ואין בו רביעית וגם אינו בולע את החומר אלא טועם ועוד

טעימה בעלמא ופולטו, ועוד שאינו ראוי למאכל אדם כלל ואדרבא הוא מזיק לבריאות כידוע. אמנם הב"י

אמנם, מ"מ יש מן הפוסקים שהתירו את הדבר, וזאת מפני שהיות ואין בכוונת הטוחן לבטל את האיסור, אלא לשנות את מרקם הפרי ולהפכו למשקה, אע"פ שבדרך אגב נותרים גם החרקים הנמצאים בפירות, אין בכך איסור, היות ולא הייתה כאן כוונה רק 'לבטל את האיסור'. (כ"כ בשו"ת הריב"ש, ועין בטור או"ח סי' תנג ובנו"כ ובמשנ"ב שם סי' יז ובשע"צ) אלא שדעת כמה וכמה פוסקים שרק באופן שיש ספק אם יש בכלל 'איסור' אז מותר לבטל את האיסור באופן שאינו מתכוון להדיא, אבל באופן של 'יודאי איסור' אין לבטל את האיסור בכל אופן.

לכן חשוב שתדע, שהרוצה להקל לטחון פירות אלו, יש לו על מי לסמוך, אלא שצריך לדעת שרבים מהפירות הקפואים נבדקו במעבדה לאחר הטחינה ונמצאו שם חרקים שלמים ממש! לכן ראוי לכל אדם להתרחק משתיית משקאות הנושאים פירות נגועים, ולהציל את נפשו מאיסורי תורה ממש.

אני לא אוהב ללכת לשמחות!

שלום רב, כבר כמה שנים שאני הולך עם משהו מאוד מזר, כשיש איזה אירוע משפחתי, כולם מסביבי מתרגשים ומייחלים לאירוע, ואני, בדיוק הפוך, רק מאוכזב ומתוסכל, ומחכה לרגע שהאירוע יסתיים בשלום, זה יוצר לי לחץ גדול, מפחיד, אפילו לא יודע למה... יש דרך לעזור לי? אני אשמח להבין את עצמי... (מוטי. ב.)

שלום לך מוטי, בשביל לעזור לך להבין את עצמך, ואולי גם לפתוח פתח ולנסות לעזור לך במצבים דומים, אנחנו צרכים להבין משהו חשוב על עצמנו, על איך הגוף והנפש שלנו פועלת, וממילא להבין את תגובות הנפש של הקורה עמנו.

הכלל הגדול בתורת הנפש הוא, שמה שהיה בעבר - לא נשאר בעבר! נכון, זה קצת שונה ממה שתמיד רגילים לומר לנו, שמה שהיה היה, וכי מה עניין לחשוב על זה? הרי לעולם לא חזר האתמול להיות מחר... והאמת, שיש בזה מקצת מהצדק, אבל, רק מקצת...

ברוב רובם של הדברים הכלל הנכון הוא שמה שהיה בעבר, נוכח מאוד בהווה של היום, ומנהל אותנו בהרבה דברים, במידה שקשה לנו לדעת עד כמה זה נוכח בחיינו, בדברים הגדולים ובדברים הקטנים. נכון, לא בכל דבר חייב להיות הסבר הדורש דיון מעמיק, ולפעמים אין קשר בין העבר להווה, אבל על פי רוב, ובפרט בדברים המהותיים של החיים שלנו, העבר נכח מאוד בהווה, ומנהל אותנו על אוטומט בלי שימת לב.

אבל למרות שככה הם הדברים, זה לא אומר כלל וכלל שניטלת מאיתנו זכות הבחירה, ההפך הגמור הוא הנכון! עצם הידיעה הזאת מחייבת אותנו לקחת אחריות ולהתבונן מה מניע אותנו לכיון זה או אחר, מה מעורר בנו רגשות חיוביים או שליליים, ועכשיו, אחרי שגילנו מה מהעבר לוקח אותנו בהווה, אנחנו יכולים לנהל את המחשבות והרגשות בצורה נכון וחכמה, ולפטור לנו את בעיות ההווה.

מה שאתה מתאר בשאלתך הוא יכול להיות סתם כרצון לשקט, ופשוט כל אירוע מוציא אותך מסדר היום ומטריד את שלותך, אבל מאידך, ישנה אפשרות שהתפתחה אצלך חרדה חברתית, כתוצאה מסיטואציה יחידה או שחזרה על עצמה, שבה נעמדת נבוך או מושפל, ולכן כל אירוע כזה מעורר אצלך פחד ממפגשים לא רצויים, שביום יום אתה נמנע מהם. ולכן כיום, מתוך רצון לשמור על עצמך ולא לחוות את הרגשות האלו שוב, אתה מעדיף שלא להיות נוכח כלל באירועים כאלו, וכל ארוע כזה גורם לך אי נעימות גדולה.

אני סבור, שכשתתבונן בעצמך ובעברך, אתה תוכל לענות לעצמך את התשובה הכי נכונה שלך, מה גורם לך את הלחץ המוגבר, ורק חשיפה שלה והתבוננות, יכולים לסייע לך בהווה לא לתת לעבר לנהל אותך! ל ב ה צ ל ח ה גדולה!

לכן ידידי, למעשה בט"ב אסור אפ' לספרדי הנוהג כדעת השו"ע לעשן סגריה אלקטרונית, ובשאר צומות מותר. אמנם בני אשכנז היוצאים ביד רמ"א, אסורים לעשן בכל צומות הציבור ומותרים בצומות יחיד (כגון אדם שקיבל ע"ע צום ככפרה וכדו'). ויה"ר שהקב"ה יתפוך מהרה ימים אלו לששון ולשמחה בבניין ביהמ"ק מהרה בימנו.

בבדק הבית דחה את שיטת ראב"י הסובר שמותר ללעוס בתענית עצי קינמון ועץ מתוק ללחלח גרונו, והוכיח דבריו ממה שאמרו 'כסס פלפלי ביום הכפורים מותר', והוא הדין שמותר לכתחילה והא דנקט לשון דיעבד 'כסס' משום שבאכילה גמורה חייב חטאת. ודחה הבדק הבית דבריו משום שכסס פלפלי פטור משום שאין בהם הנאה ואדרבא מזיקים לו ששורפים גרונו. וא"כ לפי זה יוצא שיהיה אסור לעשן את הסיגריה הנ"ל. אלא שכבר מרן בחזון עובדיה ארבע תעניות (עמוד לב) יישב הדברים שדוקא ביום הכפורים וט' באב אסור משא"כ בשאר תעניות. והוכיח כן מדברי ערך השולחן ושו"ת זרע אמת.

אולם הרמ"א (סי' תקסז ס"א) חלק על דברי מרן השו"ע שהתיר לטעום עד רביעית, וכתב שיש מחמירין בכל תענית צבור והכי נהוג. (אמנם בסעיף ג כתב להתיר ללעוס עץ מתוק כשיטת הראב"י. ועיין מג"א שהקשה סתירה בדברי הרמ"א ומסקנתו

